

УДК 342.95

АДМІНІСТРАТИВНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ І СТУДЕНТІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бондар Валерія Валеріївна,
кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри адміністративного права
та адміністративного процесу
(Херсонський факультет Одеського
державного університету
внутрішніх справ, м. Херсон, Україна)

У статті досліджено адміністративні аспекти підготовки курсантів і студентів для підрозділів поліції превентивної діяльності. Визначено, що, виходячи з основних завдань превентивної діяльності, які охоплюють широке коло питань, курсанти та студенти повинні вільно орієнтуватися не тільки у правових нормах, а й у спілкуванні з населенням, враховуючи віковий ценз, тим самим здійснюючи реалізацію принципів, заснованих на визнанні загальнолюдських цінностей, поваги до прав і свобод людини, визнання їх пріоритету у взаємовідносинах із державою. Саме тому необхідно виховати фахівця, у якого будуть всі необхідні знання та компетенції, що дадуть йому змогу ефективно виконувати покладені на нього професійні завдання.

Ключові слова: адміністративні відносини, превентивна діяльність, курсанти, підрозділи поліції, студенти.

ADMINISTRATIVE ASPECTS OF PREPARATION OF CADETS AND STUDENTS FOR PREVENTIVE ACTIVITY POLICE SUBSIDIES

Bondar Valeriia Valeriivna,
Candidate of Sciences (Law), Head of the
Department of Administrative Law
and Administrative Process
(Kherson Faculty of Odessa State
University of Internal Affairs,
Kherson, Ukraine)

The article examines the administrative aspects of training cadets and students for police units of preventive activities. It has been determined that, based on the main tasks of preventive activities, which cover a wide range of issues, students and students should be free to navigate not only in legal norms, but also in communicating with the population, taking into account their age qualifications, there by implementing the principles based on the recognition of universal human values, respect for human rights and freedoms, recognition of their priority in relations with the state. That is why it is necessary to educate a specialist who will have all the necessary knowledge and competence, which will enable him to effectively perform his professional tasks.

Key words: administrative relations, preventive activity, cadets, police units, students.

Розбудова України як правової демократичної держави потребує оновлення правової основи, де на перший план виноситься забезпечення прав і свобод людини. Саме адміністративно-правова реформа повинна стати комплексом взаємопов'язаних заходів, спрямованих на створення ефективних механізмів державного управління; кодифікацію адміністративного законодавства; поліпшення кадрового, фінансово-економічного, інформаційно-технічного та наукового забезпечення. Підготовка молодих спеціалістів є тим потенціалом, що призведе до покращення роботи на всіх напрямках, особливо це стосується правоохоронних органів, а саме Національної поліції, оскільки від них залежить охорона громадського порядку, забезпечення прав і свобод громадянина. Саме ці органи формують думку населення щодо роботи правоохоронної системи та стану безпеки населення, зміцнюють авторитет працівників органів поліції серед населення.

Ступінь розробленості проблеми. Вищевказаним питанням особливу увагу приділяли В. Авер'янов, О. Бандурка, Ю. Битяк, І. Бородін, В. Галунько, В.М. Галунько, І. Голосніченко, С. Гончарук, І. Гриценко, Т. Гуржій, С. Гусаров, В. Гуславський, Є. Додін, А. Іванищук, Р. Калюжний, А. Каткова, А. Комзюк, С. Ківалов, В. Коваленко, Л. Коваль, В. Колпаков, О. Кузьменко, В. Курило, М. Лошицький, А. Манжула, В. Манохін, Є. Сердюк, В. Петков, В. Плішкін, Ю. Римаренко, В. Шкарупа та інші вчені. Однак комплексне вивчення цього питання не проводилося, у своїх дослідженнях вони охоплювали або окремі напрями діяльності, або загальні правила адміністративного права. Вищевказана тематика сьогодні потребує додаткових досліджень та узагальнень.

Метою статті є дослідження адміністративно-правових аспектів підготовки курсантів і студентів для підрозділів превентивної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Конституцією України та ст. 53 Закону України «Про освіту» від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII гарантується та передбачено право на: навчання впродовж життя й академічну мобільність; індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання; якісні освітні послуги; справедливе й об'єктивне оцінювання результатів навчання; відзначення успіхів у своїй діяльності; свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової та науково-технічної діяльності тощо [1; 2]. Ряд науковців вважають, що сучасний стан діяльності вищих навчальних закладів МВС характеризується поглибленням спеціалізації, зміцненням професійного складу викладацького складу, наявністю сталих зв'язків між національними та зарубіжними науково-освітніми закладами, підвищенням кількості та якості наукових досліджень, присвячених як загальнотеоретичним, так і прикладним проблемам діяльності органів внутрішніх справ. Сьогодні можна констатувати наявність високого потенціалу професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів системи МВС України, які мають змогу вирішити основне поставлене перед ними завдання – підготувати для системи МВС фахівців відповідних освітньо-кваліфікаційних рівнів, здатних якісно виконувати свої завдання, функції й обов'язки, реалізовувати надані права у сфері правоохоронної діяльності [3, с. 11]. Г. Пономаренко наголошувала, що вимоги щодо ефективної охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб та прав і законних інтересів юридичних осіб, боротьби із правопорушеннями, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, зміцнення авторитету працівників ОВС серед населення безпосередньо пов'язані з формуванням нового корпусу працівників-професіоналів, які матимуть достатні та необхідні знання, уміння та навички для якісного виконання покладених на них правоохоронних завдань та обов'язків, реалізації нада-

них прав, а отже, потребують нових підходів до формування та реалізації науково-обґрунтованої кадрової політики, зокрема у сфері організації та функціонування системи відомчої освіти, основою якої, беззаперечно, є вищі навчальні заклади МВС України [4, с. 3]. А. Титаренко, досліджуючи принцип забезпечення суспільної довіри до поліції під час здійснення її професійної діяльності, вважає, що ефективність профілактичної діяльності – це співвідношення витрат на проведення превентивних заходів з отриманими результатами, а довіру суспільства до поліції слід розглядати як фактор, що значно знижує матеріальні, технічні, психологічні та інші витрати в боротьбі зі злочинністю. З погляду значущості розглянутого принципу для результативності профілактичної діяльності працівника поліції цілком природно, що чим вищий ступінь довіри у населення до працівників поліції, тим вища ефективність профілактики злочинів і правопорушень [5, с. 158]. Саме поліція є соціальною системою, створеною державою для реалізації певних функцій. Розуміння сутності цих функцій сприяє чіткому визначенню ролі та місця поліції в системі органів публічної влади. З погляду адміністративно-правової науки, функція є окремим видом виконавчо-розпорядчої діяльності. Функції відображають зміст діяльності виконавчої влади, значною мірою характеризують сутність держави та її соціальне призначення [6, с. 141]. З урахуванням вищевикладеного, саме на це спрямовані зусилля викладачів кафедри адміністративного права й адміністративного процесу ХФ ОДУВС, особлива увага приділяється саме превентивним поліцейським заходам. Превентивні поліцейські заходи – це дія або комплекс дій, які обмежують певні права і свободи людини, застосовуються відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень із дотриманням встановлених законом вимог і використання яких не завжди пов'язане з протиправною поведінкою конкретних осіб. Превентивні поліцейські заходи передбачають у встановлених законом випадках застосування обмежень певних прав і свобод до людей та організацій, і в цьому виявляється їх примусовий характер, хоча правопорушення відсутні. Тобто ці заходи мають чітку профілактичну спрямованість, орієнтовані на захист інтересів публічної безпеки та порядку, на недопущення вчинення правопорушень. Сутність профілактичного впливу превентивних поліцейських заходів полягає, по-перше, у недопущенні протиправної поведінки з боку конкретних осіб, схильних до такої поведінки, по-друге, в усуненні причин, що сприяють вчиненню правопорушень, і створенні умов, які виключають протиправну поведінку [7, с. 37–38]. У своєму дослідженні Я. Посохова вказує, що психологічні особливості здійснення превентивної діяльності, її розвиток на шляху професіоналізації проходить кілька етапів. Один із них – професійна підготовка як сукупність обґрунтованих рекомендацій, програм, моделей, методик, тренувань, методів і критеріїв оцінки придатності або компетентності поліцейського. Поліції необхідно робити акцент на формуванні компетенції поліцейських щодо застосування ними превентивної діяльності, яка сприятиме ефективному виконанню професійних завдань. Для ефективного здійснення превентивної діяльності необхідно організувати проведення занять щодо вивчення поліцейськими психологічних особливостей особистості громадян, із якими доведеться стикатися під час виконання професійних завдань, а також забезпечити відпрацювання методів психолого-педагогічної дії з такими категоріями населення. Можна стверджувати про значущість для поліцейських знань, умінь, навичок і професійних компетенцій у превентивній діяльності, у зв'язку з чим виникає очевидна потреба правоохоронної практики в підготовці відповідних фахівців [8]. Так, відповідно до Положення про департамент превентивної діяльності основними завданнями є: заходи з організації забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських і

річкових портах, інших публічних місцях, зокрема під час проведення масових (мирних зібрань, культурно-видовищних і публічних релігійних заходів, виборів і референдумів) і спортивних (футбольних матчів та інших масштабних спортивних змагань) заходів, організації формування відповідних обліків, запобігання та припинення групових порушень публічного (громадського) порядку, масових заворушень; організація та здійснення регулювання дорожнього руху, контроль за додержанням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі, а також супроводження транспортних засобів у випадках, передбачених законом; аналіз обставин і причин виникнення дорожньо-транспортних пригод на вулично-дорожній мережі; контроль за дотриманням власниками (володільцями) транспортних засобів, а також громадянами, посадовими і службовими особами вимог Закону України «Про дорожній рух», правил, норм і стандартів із питань забезпечення безпеки дорожнього руху, які регламентують вимоги щодо технічного стану транспортних засобів та охорони довкілля від шкідливого їх впливу; контроль за дотриманням фізичними і юридичними особами спеціальних правил і порядку зберігання та використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту й активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, на які поширюється дозвільна система; у порядку та у спосіб, визначений законодавством, контроль за додержанням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, заходи щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням у дитячому середовищі, а також соціального патронажу стосовно дітей, котрі відбували покарання у виді позбавлення волі; заходи щодо запобігання та припинення насильства в сім'ї; організація індивідуальної превентивної роботи з неповнолітніми, які перебувають у конфлікті із законом, роботи з протидії втягненню дітей у злочинну діяльність, пияцтво, зайняття жебрацтвом та іншу протиправну діяльність [9].

Отже, виходячи з основних завдань превентивної діяльності, що охоплюють широке коло питань, курсанти та студенти повинні вільно орієнтуватися не тільки у правових нормах, а й у спілкуванні з населенням, враховуючи віковий ценз, тим самим здійснюючи реалізацію принципів, заснованих на визнанні загальнолюдських цінностей, поваги до прав і свобод людини, визнання їх пріоритету у взаємовідносинах із державою. Саме тому необхідно виховати фахівця, у якого будуть всі необхідні знання та компетенції, що дадуть йому змогу ефективно виконувати покладені на нього професійні завдання.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: http://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-53.htm.
3. Пономаренко Г.О. Діяльність відомчих вищих навчальних закладів щодо реалізації кадрової політики МВС України. *Вісник Харківського нац. ун-ту внутр. справ*. 2009. Вип. 45. С. 6–13.
4. Пономаренко Г.О. Реалізація кадрової політики МВС України у діяльності вищих навчальних закладів органів внутрішніх справ. *Актуальні проблеми роботи з персоналом у правоохоронних органах* : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 27 листопада 2008 р.) / за ред. А.Т. Комзюка, М.І. Іншина. Харків : Харківськ. нац. ун-т внутр. справ, 2008. С. 3–8.

5. Титаренко А.П. Общественное доверие к полиции как фактор, способствующий индивидуальной профилактической работе с гражданами. *Вестник Томского государственного университета*. 2015. № 393. С. 167–170.

6. Проневич О.С. Функції поліції (міліції): нормативно-доктринальна інтерпретація. *Право і безпека*. 2010. № 4 (36). С. 141–146.

7. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / О.І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князев та ін. ; за заг. ред. О.М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2017. 242 с.

8. Посохова Я.С. Превентивна діяльність поліцейських: психологічні особливості здійснення. *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України*. Харків, 2018. С. 106–109.

9. Департамент превентивної діяльності. URL: <http://old.npu.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/2162814>.

УДК 342.92

ЗМІСТОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МІГРАЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Герич Анатолій Йосипович,
викладач кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
(Ужгородський національний
університет, м. Ужгород, Україна)

Статтю присвячено питанню визначення поняття та змісту міграційного контролю. Проаналізовано місце міграційного контролю в системі державного контролю. Визначено, що контроль включає оцінку відповідності закріпленим вимогам і не передбачає припинення, заохочення, накладення санкцій та ін. У разі розширеного тлумачення контролю ускладнюється як його наукова систематизація, так і нормативне врегулювання його принципів, видів, методів, форм і способів здійснення тощо. Привернута увага до впровадження моніторингу як однієї з форм контролю, що спрямований на розвиток підконтрольного об'єкта. У дослідженні також проведена видова класифікація контролю за різними критеріями. Зроблено висновок, що поняття «міграційний контроль» у нормативних актах не використовується, натомість вживаються «контроль у сфері міграції» або окремі складові частини міграційного контролю: прикордонний контроль, реєстраційний контроль, імміграційний контроль. Також дано визначення, за яким міграційний контроль є функціональним (спеціальним) видом державного контролю, який здійснюється уповноваженими на те суб'єктами органів виконавчої влади, стосовно встановлення фактичних даних щодо дотримання законодавства у сфері міграції (імміграції та еміграції), громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців, осіб, котрі потребують інших форм захисту та реадмісії. Він проявляється у діяльності владних суб'єктів через аналіз міграційної ситуації в Україні, оцінку проблем біженців, стану міграційних процесів загалом, здійснення контрольних заходів у процесі надання адміністративних послуг, здійснення контрольних заходів у процесі оформлення і видачі документів для тимчасового або постійного проживання